

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Η **Αγωγή στα Μέσα** (όπως π.χ. ο κινηματογράφος, τα κόμικς, η τηλεόραση, το Διαδίκτυο) συχνά αναφέρεται και ως «*επικοινωνιακή εκπαίδευση*» ή «*αλφαριθμητισμός στα μέσα*». Η ομιλήτρια Χριστίνα Κωνσταντινίδου, υποστηρίζει ότι πέρα από τη βασική παραδοχή ότι τα παιδιά, αλλά και οι ενήλικες, πρέπει, δια μέσου ενός συστήματος *αλφαριθμητισμού* στη γλώσσα και τη γραμματική των πάσης φύσης μέσων και των προϊόντων τους να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια, με τη γενικότερη σημασία του όρου, ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν ενεργητικά τη σχέση τους με τα μέσα, από και πέρα η **αγωγή**, όπως και κάθε είδους εκπαίδευση, αποτελεί μια μείζονα στρατηγική συγκρότησης των υποκειμένων και κατασκευής ταυτοτήτων, καθώς επίσης και ένα ‘όχημα’ κοινωνικής κατασκευής νοημάτων, προτύπων, αξιών, τρόπων σκέψης και αντίληψης (Βλέπε κείμενο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ).

Ο **Αριστοτελικός Ορισμός της Πολιτικής** (ΑΟΠ) Ο Αριστοτέλης στο πρώτο βιβλίο του έργου του *Ηθικά Νικομάχεια*, θεωρεί την *Πολιτική* ως μια των επιστημών ή δυνάμεων. Όμως σε χωρίο του έβδομου βιβλίου του ίδιου έργου του (1141β 23-25) χαρακτηρίζει την πολιτική ως «**φρόνησις [...] περί πόλιν**». Τη δεύτερη αυτή έννοια του Αριστοτέλη για την πολιτική, δηλαδή περιφραστικά τη “**δια φρονήσεως φροντίδα του κοινού συμφέροντος της πόλης**” θεωρούμε εδώ ως τον ΑΟΠ. (Βλ. κείμενο ΣΑΜΑΤΑ).

Η αρχή της Επικουρικότητας αφορά τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σημαίνει ότι στους τομείς οι οποίοι δεν υπάγονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνον εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. (Βλ. κείμενο ΜΑΡΙΑ).

Αυτονομία, σύμφωνα με τον Καστοριάδη και άλλους, σημαίνει τη δυνατότητα και το δικαίωμα του ανθρώπου να ρυθμίζει τη ζωή του σύμφωνα με τους δικούς του νόμους, αλλά και την **αυτοθέσμιση**, δηλαδή τη διαδικασία να μεταβάλλει σταδιακά τους βασικούς καταστατικούς, συνταγματικούς νόμους της Πολιτείας του

σύμφωνα με τις νέες ανάγκες και περιστάσεις, αρκεί η δράση του καθενός να συγκλίνει με τη δράση των συμπολιτών του με γνώμονα το κοινό καλό – συμφέρον. (Βλ. κείμενο ΣΑΜΑΤΑ).

Εθνοκεντρισμός ονομάζεται στις κοινωνικές επιστήμες η τάση του ανθρώπου να μην επιχειρεί να κατανοήσει, και να αντιμετωπίζει αρνητικά, ακόμα και να χλευάζει ό,τι είναι ξένο προς τη δική του, οικεία κουλτούρα. Τα αρχικά στοιχεία του εθνοκεντρισμού βασίζονται συνήθως σε συλλογικές μνήμες και προκαταλήψεις έναντι του ξένου και του διαφορετικού. (Βλ. κείμενο ΧΙΩΤΑΚΗ).

Το **Κοινωνικό φύλο** διακρίνεται από το **βιολογικό φύλο**, δηλαδή αυτό που καθορίζεται από την φύση. Το κοινωνικό φύλο προκύπτει μέσα από την κοινωνικοποίηση, δηλαδή τις κοινωνικά κατασκευασμένες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Είναι μια κοινωνική κατασκευή, που μεταδίδεται μέσω της διαδικασίας της κοινωνικής μαθητείας. Η κατασκευή του φύλου, ισχυρίζονται οι φεμινίστριες, είναι συγκρουσιακή και όπως όλες οι σχέσεις εξουσίας γίνεται συνεχώς αντικείμενο διαπραγμάτευσης και αναδόμησης. (Βλ. κείμενο ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ).

Η **Μεταρρυθμιστική Συνθήκη (ΜΣ) ή Συνθήκη της Λισαβόνας**, είναι μία διεθνής συνθήκη συνασπισμού των Χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 στη σύνοδο κορυφής της Λισαβόνας, στην οποία συμμετείχαν οι πολιτικοί αρχηγοί και οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών μελών Ε.Ε. και η οποία υποκαθιστά το εγκαταλειφθέν "Ευρωπαϊκό Σύνταγμα", τροποποιώντας τις υπάρχουσες συνθήκες για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η επίσημη ονομασία της συνθήκης, είναι **Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης** η οποία και περιλαμβάνει επίσης μία σειρά πρωτοκόλλων και δηλώσεων (Βλ. κείμενο ΜΑΡΙΑ).

Η **Νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική** περιλαμβάνει απελευθέρωση του εξωτερικού εμπορίου, με τη κατάργηση ουσιαστικά των δασμών και της προστασίας της εγχώριας παραγωγής και την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων. Επίσης μαζικές ιδιωτικοποιήσεις σε όλες τις δημόσιες επιχειρήσεις σε τηλεπικοινωνίες, βιομηχανία και κοινή ωφέλεια και παρόμοιες ιδιωτικοποιήσεις στην υγεία και στην

παιδεία. Εφαρμόστηκε στη δεκαετία του 1990 στη Λατινική Αμερική υπό την καθοδήγηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και την ενεργή οικονομική παρέμβαση των ΗΠΑ που προωθούσαν τη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς σε όλη την αμερικάνικη ήπειρο. (Βλ. κείμενο ΣΤΑΘΑΚΗ).

Ποιότητα Ζωής ορίζεται από τον Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ, 2003) ως «η υποκειμενική αντίληψη που έχει το άτομο για τη θέση του στη ζωή, μέσα στα πλαίσια του συστήματος αξιών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας στην οποία ζει, καθώς και σε συνάρτηση με τους προσωπικούς στόχους, τις προσδοκίες, τα κριτήρια και τις ανησυχίες του». (Βλ. κείμενο ΚΑΦΕΤΣΙΟΥ).

Πολυπολιτισμικότητα ή με άλλα λόγια ο **πολιτισμικός πλουραλισμός** σημαίνει ότι προσπαθείς να κατανοήσεις και να αναγνωρίσεις κατά το δυνατό ισότιμα ό,τι είναι ξένο προς τα δικά σου παραδοσιακά πρότυπα: δηλαδή τα διαφορετικά από τα δικά σου ήθη και έθιμα, τη διαφορετική μουσική το διαφορετικό τρόπο ζωής, τις διαφορετικές θρησκείες και αξίες των άλλων. Έτσι, η πολυπολιτισμικότητα είναι το αντίθετο του εθνοκεντρισμού. (βλ. κείμενο ΧΙΩΤΑΚΗ).

Το **Σύμφωνο Αναπτυξιακής Σταθερότητας** ή Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ) αποτελεί τη συμφωνία μεταξύ των χωρών της ΕΕ που ορίζει κανόνες δημοσιονομικής κατάστασης μετά την καθιέρωση του ευρώ έτσι ώστε να μη διαταράσσεται η ευστάθεια του κοινού νομίσματος. Σε γενικές γραμμές, προβλέπει ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα πρέπει να είναι μικρότερο του 3% του ΑΕΠ και ότι το χρέος πρέπει να μειώνεται προς την τιμή αναφοράς που είναι το 60% του ΑΕΠ. Το Σύμφωνο Σταθερότητας δεν επιβάλλει τους τρόπους με τους οποίους μια χώρα τηρεί τους όρους αυτούς. Σε περίπτωση μη τήρησης, μπορούν να επιβληθούν μέτρα (π.χ. επιτήρηση όπως έγινε τώρα με την Ελλάδα. (Αναφέρεται στο κείμενο του ΑΘ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ).

Σωματική τιμωρία ορίζεται η χρήση φυσικής δύναμης με την πρόθεση του πόνου με σκοπό τη διόρθωση ή τον έλεγχο της συμπεριφοράς. Μελέτες έχουν δείξει ότι πολλοί γονείς χρησιμοποιούν την σωματική τιμωρία ως πρωταρχικό μέσο πειθαρχίας των παιδιών τους. Διαφοροποιείται από τη **σωματική κακοποίηση** γιατί δεν επιφέρει σοβαρό φυσικό τραυματισμό (βλ. κείμενο ΘΕΜΕΛΗ-ΓΙΟΒΑΖΟΛΙΑ).